

VARIATION I DANSK TEGNSPROG

Tegn og ord udtales forskelligt af forskellige mennesker. Folk i Ålborg og Odense udtaler de samme ord på forskellige måder, og ældre mennesker udtaler nogle ord anderledes end yngre folk. Men to personer der bor samme sted og som har samme alder, kan også udtale ord forskelligt, og én og samme person kan udtale ord forskelligt i forskellige situationer. Det samme ser vi på dansk tegnsprog.

Det ser ud til at en række tegn kan udtales med to forskellige håndformer uden at det giver nogen forskel i tegnenes betydning, og uden at det kan forklares med tegnerens alder, køn eller stedet hvor tegneren bor.

F.eks. kan tegnet for 'tændstik' udtales med spredte fingre og med samlede fingre (se fig. 1 og 2), og tegnet for 'hår' kan også udtales med spredte fingre og med samlede fingre (se fig. 3 og 4), og det kan tegnet for 'optaget' også (se fig. 5 og 6). Ofte vil den person der har brugt tegnet, bagefter ikke kunne sige om han havde spredte eller samlede fingre da han brugte tegnet, og nogen gange tror vi at vi har udtalt tegnet på én måde, men videooptagelser viser at vi har gjort det på en anden måde. Det er tit helt ubevidst og automatisk at vi vælger den ene måde frem for den anden. Der findes også tegn som kun kan udtales på den ene måde. F.eks. vil det ikke være muligt at udtale tegnet for 'læge' (se fig. 7) med samlede fingre – prøv selv!

Danske tegn kan variere i andet end håndformen uden at de kommer til at betyde noget andet, bl.a. kan en række tegn udtales både med en enkelt og med to bevægelser, f.eks. tegnene for 'sko' og 'hvid', og nogle tegn varierer med hensyn til antal af hæn-

der. Tegnene for 'gratis' og 'tarvelig' kan begge udtales med en og med to hænder.

Det er helt normalt at et sprog har variationer af denne art, men variationerne gør det svært at lære sproget som fremmedsprog. Derfor er det almindeligt at man kun underviser begyndere i den ene måde at udtale tegn og ord på. I en ordbog er det derimod rart at kunne se de forskellige variationer, og i den nye ordbog over dansk tegnsprog har vi medtaget alle de varianter som vi har fundet, hvis de bruges af mange, uanset alder og bosted.

FAKTA//SPROGHJØRNET

Sproghjørnet er en ny føljeton i Døvebladet som på skift skrives af: Folkene bag tegnordbogsprojektet, tegnsprogspoeterne handOrama samt lektor i lingvistik Elisabeth Engberg-Pedersen.

I Sproghjørnet tages der fat på sproglige fænomener eller emner som på den ene eller den anden måde oplyser eller belyser aspekter ved dansk tegnsprog. Måske ved at lave paralleller til andre tegnsprog eller til det danske sprog – eller måske på helt andre måder. Målet er at udbrede kendskabet til dansk tegnsprogs nuancer og mangfoldighed.

